

Lanckor Gábor

SARJERDŐ

– *Részletek* –

„Apáczai / Csere János / 1625–1659 / és hitvese / Aletta van der Maet / emlékére. / „Tudtam, / hogy itt ringatja / rég az álom...”
Házsongárd, Kolozsvár

Lecsiszolt, újravéssett házsongárdi sírkövet, egy régi sírkövet állítottak föl 1975-ben itt, abban a parcellában, amerre az eredeti sírhely lehetett. Az idézet az Apáczai után halt gyámoltalan belga asszonyról Jékely verséből való. Legyen akkor mostantól ez is (Apáczai magyar szavai a csillagos égboltnak) egy versrészlet: *középpont, kiterjedtség, hegyesszög, tompaszög, súrlódás.*

„Szimon Károly / Urad. Főerdész / 1884–1940”
Házsongárd, Kolozsvár

Házzsongás, égő ház zsongása, hamuzsongás, évszámokká lett évek, vak álomban erdély járja Főerdészt, lázas, lakatlan erdeit: Urad, Urad.

„Dsida Jenő etc.”
Házsongárd, Kolozsvár

Még lelkemet is lehúnyom, írja erősítésként bizánci–magyar zsoldárban Dsida. Hunyt szem a tájban. Képzelem. Nagyígéretű borospince homlokzata a kriptá homlokzata, odabenn katakombányi űr, szemközt vaklyuk a falban, ahol szellem, a *spiritusz* lakozik; a mi pannon pincéinkben a gazda ott tartja a bontott pálinkásüveget, amiből vendégeit megkínálja. De ez itt nem Pannónia.

„Torockói / hősök emlékére / 1914–1918.”
Torockó, templomudvar

Szükségszerűen szerényebb emlékmű ez, mint a zsilvásárhelyi, emlékműszerűbb, eszményibb, biblikusabb: a legyőzötteké. Amikor Zsilvásárhelyen másnap világosan is visszamentünk a *Végtelen oszlop*-hoz, szurdokmélynyi megnyugvást éreztem, hogy ez a szent oszlop, minden landart-tisztaságú műalkotás eredője nem valamelyik New York-i vagy párizsi köztéren van, hanem itt; földszintes kockaház látszott a szürke reggelben az egyenes utca végén. Ránk sípolt a román rendőr. Egy lépést vissza, igen.

*

Az unitárius templom udvarán áll a torockói kőoszlop, a kőfallal körbekerített templomudvaron áll, fehér márványba vésett magyar nevek sorakoznak rajta, vésett fekete borostyánfolyondár szalad végig körülöttük, igen, a bécsi szecesszió korszakának végén, igen, itt a végeken Egy az Isten. **יְהוָה אֱחָד**

*

Az eddig megvizsgált magyar falvak közül határozottan ez van a legszebb vidéken, olvasható Bartók Bélától, a népdalgyűjtő Bartók Bélától az idézet a templomot kerítő kőfal belső oldalán. Mondják, Torockón kétszer kel föl a Nap, bíboran szakad keleten, aztán mindig borul / napernyőd sugárváza örökösen és konokul, feljön a nap (felhős az ég, nem látszik), és bebukik a Székelykő mögé. Gál Attilának küldöm ezt a verset, Kolozsvárra küldöm ezt a verset Szegedről.

*

Betoldás ez a rész a könyvben, akár egy falevél a könyvben. Feljön kétszer Torockón a Nap Mindenszentekkor (felhős az ég, nem látszik), és a temető fölött bukik le, szemközt bukik le, lesem, a Székelykő oldalában egy öklömnyi, kövekből összerakott mészkőkupacon ülve figyelem a temető körüli fényeket. Halottak napja van, mennek ki a falusiak a temetőbe *világítani*.